

УДК 69:81:303.62

Олексюк К. – ст. гр. МБ-22

*Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя*

## **УКРАЇНСЬКА НАУКОВО-ТЕХНІЧНА ЛЕКСИКА У БУДІВЕЛЬНІЙ ГАЛУЗІ: СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ**

Науковий керівник: канд. наук з соц. комун., доцент Мацюк Г.Р.

Oleksuik K.

*Ternopil Ivan Puluj National Technical University*

## **UKRAINIAN SCIENTIFIC AND TECHNICAL VOCABULARY IN THE CONSTRUCTION INDUSTRY: CURRENT DEVELOPMENT TRENDS**

o

Supervisor: Candidate of Social Communications Sciences,  
Associate Professor Halyna Matsiuk

Ключові слова: українська термінологія, будівництво, науково-технічна лексика, фахова мова, здобувачі вищої освіти, професійна комунікація.

Keywords: Ukrainian terminology, construction, scientific and technical vocabulary, professional language, students, professional communication.

Формування комунікативної компетенції, що включає ефективне спілкування та застосування спеціалізованої термінології, є важливим для підготовки конкурентоздатних фахівців у сучасній будівельній галузі. Набуття комунікативного досвіду сприяє розвитку креативності, самореалізації та пізнавальних інтересів здобувачів освіти, що є важливим для їхньої професійної майстерності.

Сучасна будівельна галузь вимагає точності комунікації та дотримання мовних стандартів. Стандартизація терміносистем, як зазначено в національному стандарті ДСТУ 3966:2009 «Термінологічна робота. Засади і правила розроблення стандартів на терміни та визначення понять» спрямована на унормування зрозумілих термінів для забезпечення однозначності в різних сферах. Цієї думки дотримуються і науковці С. В. Литвинська та Х. М. Стецик.. Ми поділяємо їхні погляди щодо стандартизування термінології, що сприяє розвитку української науково-технічної мови. Оскільки саме ці аспекти є критично важливими для професійної діяльності інженерів-будівельників, де мова є не лише засобом комунікації, а й інструментом точного фахового вираження. З огляду на євроінтеграційні процеси та розвиток цифрових технологій, українська мова потребує актуалізації термінологічної бази. Особливої уваги потребує вивчення мовних особливостей у межах технічної освіти, зокрема в інженерно-будівельній сфері.

У процесі підготовки дослідження було проаналізовано роботу Стишова О. А. «Нова суспільно-політична лексика і термінологія в сучасній українській мові», у якій наголошено на динамічному розвитку лексико-семантичної системи, зокрема термінології як носія професійно-наукової інформації. Аспекти, викладені у праці, зокрема розгляд джерел збагачення терміносистем (словотворення, запозичення,

інтернаціоналізми), допомогли сформулювати зміст опитування та акцентувати увагу на значенні розвитку української фахової термінології у сфері будівництва.

Для дослідження рівня володіння українською науково-технічною термінологією здобувачами вищої освіти спеціальності 192 «Будівництво та цивільна інженерія» було проведено анкетування, мета якого: виявити рівень володіння, труднощі у вивченні та переваги методів навчання професійної лексики для формування комунікативної компетентності. Актуальність дослідження зумовлена потребами професійного спілкування та забезпеченням національної мовної ідентичності в умовах сучасних тенденцій розвитку терміносистеми. Натхненням до опитування стала праця Рубцової С. В. про важливість наближення мовної підготовки до реальних умов фахової діяльності.

У дослідженні взяли участь 21 студент. Найбільша частка респондентів (47,6%) навчається на другому курсі. Нами були отримані такі результати опитування. Переважна більшість здобувачів вищої освіти (76,2%) оцінили свій рівень володіння українською термінологією як середній. Найчастіше термінологія використовується під час презентацій і захистів (81%), письмових звітів (71,4%) та усного спілкування на практиці (61,9%). Більшість студентів (61,9%) вважають, що сучасна українська будівельна термінологія частково задовольняє потреби галузі, ще 23,8% – що повністю. Це свідчить про наявність фахової бази, але й про потребу у доопрацюванні термінів для нових або вузькоспеціалізованих сфер.

Найбільш популярним джерелом для з'ясування значення термінів є інтернет (90,5%), викладачі та одногрупники (85,7%) і власний досвід (76,2%), тоді як ДСТУ використовують лише 47,6%. Водночас, 38,1% здобувачів вищої освіти вважають поєднання джерел, включно з офіційними стандартами, найнадійнішим. Це свідчить про часткове усвідомлення важливості нормативної бази, проте зберігається потреба у її популяризації.

Щодо змін у термінології: лише 33,3% студентів помітили появу нових термінів або зміну наявних, 52,4% не помітили змін. Це вказує на недостатню залученість частини студентів до аналітичного спостереження за динамікою фахової мови. За результатами опитування найбільше нової термінології здобувачі вищої освіти зустрічають у дисциплінах: «Будівельне матеріалознавство» (19%), «Інженерна геодезія» та загалом «усі дисципліни» (14,3%). Це свідчить про всеохопність термінології в технічній підготовці.

Частина респондентів (52,4%) іноді стикається з труднощами перекладу технічних термінів з іноземної мови на українську. Цей факт підкреслює потребу в якісній термінологічній уніфікації та уникненні калькування з англійської.

Середня оцінка уваги до вивчення української фахової мови в університеті становить 3,9 бали, тобто більшість респондентів вважає цю увагу достатньою. При цьому 61,9% позитивно оцінюють ідею введення додаткових курсів або тренінгів з української технічної мови. Оцінка важливості української фахової мови для кар'єри – 3,43 бали, що свідчить про усвідомлення студентами її значення, хоча й без абсолютного домінування.

У відкритих відповідях респонденти вказали на необхідність очищення термінології від русизмів, створення україномовних ресурсів, практичне засвоєння термінів через виробничу діяльність, а також на роль викладачів як носіїв і популяризаторів термінології.

Дослідження засвідчило, що українська науково-технічна лексика у сфері будівництва активно розвивається, однак її впровадження у студентське й професійне середовище потребує посилення. Необхідно розширювати лексичну базу, оновлювати навчальні матеріали, а також підвищувати мовну грамотність майбутніх інженерів через цілеспрямоване мовне навчання.